

Vergaderjaar 2023–2024

19 637

Vreemdelingenbeleid

Nr. 3183

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 december 2023

Voor behoud van het draagvlak voor opvang, is het van blijvend belang om overlastgevend en crimineel gedrag gericht aan te pakken. Overlast door asielzoekers ondermijnt het draagvlak. Er ligt met een nationale aanpak een stevig pakket aan landelijke en lokale maatregelen om overlast te voorkomen en aan te pakken. Uw Kamer is bij brief van 10 november jl. geïnformeerd over de voortgang hiervan.

In deze brief ga ik in op de toezegging aan uw Kamer om verslag te doen over mijn bezoek aan Ter Apel op 28 juni jl.¹, de toezegging aan het lid Brekelmans ten aanzien van het schadefonds die ik heb gedaan tijdens het mondelinge vragenuur op 12 december jl. en ga ik in op de afspraken die zijn gemaakt met de gemeenten Westervolde en Cranendonck inzake de aanpak van overlast.

Werkbezoek Ter Apel

Op 28 juni jl. heb ik een bezoek gebracht aan Nieuw-Weerdinge en Ter Apel. Het eerste deel van mijn bezoek betrof een gesprek in het dorp Nieuw-Weerdinge met een afvaardiging van de inwoners. Hierbij waren onder meer de commissaris van de Koning (CdK) van Drenthe, het OM, de politie, het COA, burgemeester Van Oosterhout van de gemeente Emmen en mijn departement aanwezig. De bewoners van het dorp hebben verteld over de overlast die zij ervaren in het dorp en de nabije omgeving. Zij hebben aangegeven dat de overlast een flinke impact heeft op het veiligheidsgevoel van de inwoners. Doordat niet altijd sprake is van een strafbaar feit, kan de politie niet direct optreden wanneer overlast wordt ervaren. In het gesprek met de bewoners heb ik benadrukt dat ik overlast absoluut onaanvaardbaar vind. Bovendien ondermijnt overlast het draagvlak en de gastvrijheid. Ik heb tevens aangegeven dat de politie klaar staat om in te grijpen als dat nodig is en het COA en ik ons gezamenlijk

¹ TZ202307–102

inzetten voor een evenredigere spreiding over het land, zodat er minder overlast wordt ervaren. Het OM en de politie hebben aangegeven dat zij in gesprek zijn over wat er mogelijk is op het gebied van het uitvaardigen van gebiedsverboden. Ik heb de uitkomsten van dit overleg betrokken bij de bestuurlijke gesprekken die ik met de gemeenten Emmen en Westerwolde voer over de overlast door asielzoekers.

Het tweede deel van mijn bezoek betrof een bestuurlijk overleg met onder meer de burgemeesters van de gemeenten Emmen en Westerwolde, de CdK Drenthe, het OM, de politie, DGM en het COA. Ik heb het gehad over de voortgang van de realisatie van de pilot pré procesbeschikbaarheidslocatie (hierna pbl) in Ter Apel. De realisatie van de pilot heeft enige vertraging opgelopen door de benodigde gebouwelijke aanpassingen en werving van voldoende gekwalificeerd personeel. Ook is inhoudelijk gesproken over het uitvaardigen van gebiedsverboden en toepassen van supersnelrecht in Noord-Nederland. In gezamenlijkheid met de gemeenten is bekeken wat mogelijk is ten aanzien van de verdere opschaling van het aantal plekken op de pbl en het evenrediger plaatsen van vreemdelingen met een kansarme aanvraag verspreid over het land. Hierover ben ik blijvend in gesprek met de gemeenten die het betreft, het COA en andere ketenpartners. Sinds 1 november jl. is in Noord-Nederland gestart met supersnelrecht en zijn de plekken op de pbl verder opgeschaald. In de komende periode moeten meer plekken gerealiseerd worden.

Schadefonds

In de bestuurlijke gesprekken die ik in oktober heb gevoerd met de gemeente Westerwolde, heb ik toegezegd dat in gezamenlijkheid met de gemeente een schadefonds voor ondernemers en inwoners voor de gemeente Westerwolde wordt ingericht. Dit fonds is voor schade die is ontstaan door overlast door asielzoekers en niet wordt vergoed door de verzekeraars. Inkomstenderving valt hier niet onder. De voorwaarden die gelden voor het honoreren van verzoeken worden nu in gezamenlijkheid met de gemeente uitgewerkt. Het fonds wordt ook ingezet voor de vergoeding van preventieve maatregelen die getroffen worden en bijdragen aan het aanpakken van overlast door asielzoekers.

Het proces om een verzoek in te dienen zal eenvoudig en laagdrempelig zijn. Dit wordt met de gemeente gerealiseerd. Ik zet er alles op dat ondernemers en inwoners zo spoedig mogelijk een verzoek kunnen indienen.

Gesprekken Westerwolde en Cranendonck

De afgelopen periode ben ik in gesprek gebleven met de gemeenten Westerwolde en Cranendonck over de overlast die in de gemeenten wordt ervaren door asielzoekers. Ik onderschrijf de noodzaak om in gezamenlijkheid al het nodige te doen om overlast te voorkomen en aan te pakken. Het toekomstperspectief hiervoor is essentieel. Dit doen we door preventieve maatregelen te nemen om overlast te voorkomen, maar ook door repressief op te treden wanneer nodig.

Het doel van de pbl is dat asielzoekers met een kansarme aanvraag beschikbaar zijn voor de asiel-, vertrek- en beroepsprocedure, zodat de procedures zo efficiënt en vlot als mogelijk worden doorlopen. Voor deze opvanglocaties geldt een sober opvangregime. Inzet is om op die manier Nederland minder aantrekkelijk te maken voor asielzoekers met een kansarme aanvraag. Onder de groep asielzoekers met een kansarme aanvraag bevindt zich ook een groep overlastgevende asielzoekers wiens

asielverzoeken hierdoor snel afgedaan worden, waardoor deze maatregel bijdraagt aan de aanpak van overlast. Ik acht het dan ook cruciaal dat meerdere pbl's worden gerealiseerd, zodat kansarme asielvragen niet alleen snel worden afgedaan, maar kansarme asielaanvragers op structurele wijze evenredig worden verspreid over het land. Tot die tijd heb ik met de gemeenten en het COA daarom afgesproken dat ingezet wordt op een evenredige verdeling van deze doelgroep over het land, zodat de kans op overlast wordt verkleind.

Op dit moment is in de pbl in Ter Apel plaats voor 30 aanvragers. Zodra de bezettingsgraad in Ter Apel onder de 2.200 is, zal de pbl naar 50 plekken gaan, zodat voldoende gekwalificeerd personeel beschikbaar is voor de pbl. De IND labelt elke asielzoeker die in aanmerking komt voor plaatsing in de pbl, zodat de beschikbare plaatsen continu optimaal worden bezet.

In Budel vindt nog overleg plaats om op korte termijn te starten met een pbl. De aanpak van overlast door asielzoekers wordt voorts betrokken in het traject dat is gestart ten aanzien van de toekomst van de opvanglocatie onder leiding van een procesbegeleider.

Hoewel overlast nooit honderd procent kan worden voorkomen, is mijn inzet blijvend op gericht om overlastgevend gedrag door asielzoekers maximaal te voorkomen en aan te pakken.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg